

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., an
3 fl., an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., an
an 9 frcs., an
1 frcs. 50 cm.

Fiecare apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foiea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 11 Aprilie 1896.

Numărul 15.

În préjma mileniului.

Numai trei săptămâni mai despart
poporul magiar de la inaugurarea ser-
bărilor milenare; trei săptămâni scurte,
cari nici nu pot veni în socotintă. Cu
un cuvânt Magiarii se află în ajunul
mileniului.

Și totuși ce vedem?

Mărturisim sincer, că noi, cei ne-
interesați, alt cum ni-am inchipuit ajunul,
préjma mileniului.

Noi credeam, că o febre nespasă
va stăpâni toate cercurile concetățenilor
noștri magiari. Credeam, că obiectul
apropie exclusiv al tuturor ziarelor ma-
giare va fi mileniul, respective pregă-
tirile la mileniul. Credeam, că îngri-
jirea aproape întregă a guvernărilor
serbările milenare vor forma-o. Cre-
deam, că întregă societatea magiară
numai de un gând va fi stăpânită: de
gândul de a contribui cu ce are mai
bun la succesul serbărilor milenare.

În schimb ce vedem?

Țara și acum, când numai trei
săptămâni mai sînt până la inaugurarea
serbărilor, e nepăsătoare și rece, ca și
cum nimic nu ar fi în pregătire. În
foile din provintă nu aflăm aproape ni-
mic referitor la mileniul; nu aflăm o
pregătire pentru serbări în țara întregă,
ci aproape totul e lăsat capitalei.

Presa din capitală are ce e drept
o rubrică permanentă sub titlul de
„Millenium“, înse rubricii acesteia nu
se dă mai mare îngrijire, ca rubricii

„Sport“. Mileniul e tractat alătura
cu alergările de cai.

Guvernății noștri se gândesc, cum
să se pôtă ține la putere. De aceea
unii fac excursiuni la Viena, ca să
vadă, cum ar pute cum va închia trans-
acțiunea economică cu Austria, dorită
de monarch ca o condițiune a rămă-
nerii lor la putere. Alții se plictisesc
în parlament cu pertractarea budgetului,
dându-și silință a duce la liman bud-
getul, ca nu cum va venind străinii la
Pesta să vadă, că în constituționala
Ungarie în luna Aprilie 1896 se decide,
ce are să se cheltuască în luna Ianuarie
tot a anului 1896. Numai doi inși
sînt, cari se sciū însufleți de mileniul.
Aceștia sînt presidentul camerei Desi-
deriū Szilágyi și ministrul cultelor Iuliū
Wlassics. Acești doi domni s'au retras
la Lussin grande, pe această încântătoare
insulă a Adriaticei. Și sciți, de ce?

— Pregătesc un repertoriū de toșturi
pe serbările milenare, cunoscut fiind,
că dintre toți numai ei sciū vorbi.

Ce să zicem apoi de străinătate?

Noi pe cât am putut urmări foile
din a față, nu am putut da de ceva
interes special față de serbările mila-
nare. Făcut-a guvernul, ce-a putut, scri-
su-s'au la intervenția lui căți va ar-
ticli în unele foi de frunte din Europa.
Înse articlii aceia, tocmai pentru că
purtau un timbru prea oficios, au rămas
fără de resunet.

Participarea la serbările milenare
din lăuntru țării pare a fi și mai puțin

promițătoare. Crisa economică bântue
astăzi mai crudel ca ori când. Ce-
tățenii sînt cu desevărsire lipsiți de bani.
Puțin vor fi deci, cari se vor duce la
Pesta, ca să-și cheltuască bănișorii adu-
nați cu atâta trudă și necas.

Éta cum se află Magiarii în préjma
mileniului.

Nu e răutatea, cu atât mai puțin
invidia, care ne dictază aceste șire.
Constatăm numai fapte. Privescă ori
cine în jur de sine, și va constata și
el tot asemenea. Dar e de ajuns a
ceti foile magiare. Ele sînt gôle și
sterpe. Nici o însuflețire nu se află
într'însele. Din contră fiesce care vorbă
e numai resignație, îngrijare și temere
de compromisiune.

Și compromiterea nici nu va lipsi.
Din capul locului toate serbările mila-
nare au fost decise cu pripire și prin
urmare pregătite tot cu pripire. Ast
fel s'au îngrămădit lucrurile și se mână
înainte tot cu pripire. Pesta e totă
deranjată, stradele pline de cărămîdi,
trotoarele stricate. Esposiția nu e gata
nici din a față, nici din lăuntru. Lu-
crările de grădinarit în locul esposiției
nici nu s'au putut începe cum se cade.
Obiectele de espus abia au început, să
sosescă. Și vorba e, că de azi în trei
săptămâni să se deschidă esposiția!

Vadă cei interesați. Pe noi nu ne
dore capul lor. Regretăm înse reac-
țiunea, ce va urma, fiind că aceea se
va resfrânge asupra țării întregi.

Feuilleton.

Onórea.

După cardinalul Manning.

Linguștilor până acum încă nu le-a
succes a găsi rădăcina cuvintului latinesc
„honor“. Cuvintul grecesc, care-l corăspunde,
li este foarte depărtat în privință etimologică,
asa de depărtat, cât nu i-se pôte apropia
nici chiar așa, că recurgem la cunoscuta re-
gulă etimologică, după care consonantele pot
să se schimbe, ér vocalele nu împörtă de
loc. Acesta e un lucru foarte straniū, când
e vorba de un cuvint, pe care toți li pörtă
pe buze. Grecii erau un popor mercantil
și de aceea conceptual onorii li esprimaū cu
un cuvint, care insamună proprie „pret“. O-
nórea era prețul, pe care-l avea óre cine
după estimarea altora. ér nici de cum pre-
țul, pe care și-l da el însu-și. Lumea e a-
decă o comisie mare de estimiū. Adevărat,
că comisia acésta nu e tot de una înțeleptă,
dar ea preste tot vorbind taxeză prețul o-
mului destul de corect, pôte că nu în dată,
ci numai după o anumită vreme. Multe es-
timiuri de acestea de ale lumii au trecere

numai pentru un seson, ér apoi dispar. Al-
tele țin, cât ține viața omului estimat, ér
apoi se dau uitării. Altele sînt mai stator-
nice și țin vécuri întregi. Și sînt și ómeni
de aceia, cari numai după mórte își dobin-
desc estimiul acela, care li-s'a denegat, până
ce trăiseră, și ei trăesc apoi mai de parte
în amintirea omenimii, și recunoscința ace-
steia față cu ei tot crește. În însemnarea a-
césta onórea va să fie reverință, iubire, mul-
țămintă, recunoscință pentru activitatea per-
sonală și pentru cea îndreptată spre binele
de obște.

La Romani cuvintul „honor“ însemna
reverință. Esistaū mai multe graduri ale
onorii: personală, civilă și religioasă. Onoru-
rile dumnezeesci înălțau pe ómeni între zei.
Triumfarile, consuliarele, oficiile edile erau
onorurile vieții civile, averile și sclaviil erau
onorurile vieții casnice și private. A da óre
cui onóre, a-i presta onóre ori a-l onora, to-
te acestea au aceea-și însemnare, dar acésta
nu e însemnarea aceea, carea o cercăm.
Domnul A. rógă pe domnul B. pentru onórea
societății lui la prânz, și domnul B. are o-
nórea de a primi invitarea cu bucurie. La
prânz domnul A. are onórea de a rosti un
toșt întru sănătatea domnului B., și domnul

B. li răspunde cu totă onórea. Toți membrii
parlamentului englez au ca atari atributul
„honorable“. Ce se întâmplă cu onorabili-
tatea lor atunci, când își perd mandatele,
despre acésta tace cronică. E înse sciut, că
ei în urma acestei perderi își perd și atri-
butul de „onorable“, și că atributul și lucrul
în cazul deputaților englezi nu se acoper, și
că prin urmare domnii aceștia pot să fie o-
norabili și fără de a ave atributul și pot să
nu fie onorabili chiar și avându-l.

Dar Latinul și Elinul ne-ar fi înțeles
rău, dacă ne-ar fi auđit zicând: „Pe onórea
mea!“ Ei auđind cuvintele acestea sigur
s'ar fi gândit la vre un penat sau lar, pe
cum numiaū Romanii pe zeii săi familiari.
Ei adevărat că se jurau des pe Joe și pe Bac
și pe Edipol și pe Cato și pe Charon și pe
Styx; despre un zeu al onorii ei nu sciaū
nimic. Cuvintele acelea în zilele noastre sînt
o formulă de jurămint, cu care bărbatul se
joră pe sine însu-și. Și asta nu e numai o
frasă gôlă. Un preot se joră pe cuvintul
său de preot, pentru că preoția lui este ori
cel puțin ar trebui să fie obligamentul lui
cel mai de frunte; ea cuprinde toate, cele ce
sînt sante în oficiul și în persóna lui. Un
cavaler se jura pe cuvintul său de cavaler,

Dacă frații magiari au avut lipsă de blamaș milenar, e treaba lor. Numai de le-ar fi de învățatură.

Scris este, că: „De nu va păzi Domnul cetatea, înzădar vegheză cei ce o păzesc pe ea.“

În loc ca serbările milenare să fie fost o apoteosă a Ungariei rămase creștină, ele s'au făcut obiect de exploatare și de Geschäft în mâna aceluia, a căror Dumnezeu e pântecel.

În loc ca serbările milenare să fie apoteosă instituțiilor creștine, cari au păzit o mie de ani acest stat și poporele lui, ele voesc, să fie o apoteosă a instituțiilor contrare lui Dumnezeu.

Urmarea nu va lipsi.

Est Nemesis.

Germania și Vaticanul. — În zilele din urmă s'au întâmplat unele lucruri, cari par a dovedi, că în privința raporturilor, ce există între Germania și între Vatican, se pot spera îmbunătățiri foarte mari.

În 4 a. c. Sfinția Sa a primit în audiență pe prințul Enric de Hohenzollern și pe soția lui. Visita această trage asupra sa atențiunea lumii cu atât mai virtos, că se zice, că ea s'ar fi întâmplat la dorința ori chiar la mandatul împăratului. „Bureau Wolff“ anunță, că la primirea prințului și a privesei în Vatican au fost de față și legatul prusian v. Bülow cu doi atașai ai legației. Conversarea a avut un caracter de tot cordial. După o altă scire la audiența proprie a prințului Enric la Papa nu a fost nimeni de față. După audiență a vizitat și pe cardinalul secretar de stat Rampolla, ér acesta a refertors prințului visita în otelul Bristol.

Ér despre convenirea, ce împăratul Germaniei petrecând în zilele trecute în Neapol a avut-o cu cardinalul arhiepiscop de Neapol San Felice, se anunță următoarele:

Foile din Neapol deping cu colori vii

repețitele conveniri ale împăratului Wilhelm cu cardinalul arhiepiscop de Neapol San Felice. Împăratul și cardinalul s'au întâlnit mai întâiu în renumita cartusă din Camaldoli. Împăratul a salutat pe cardinalul în mod cordial și i-a dăruit portretul său. Cardinalul a condus părechea împărătească în sala festivă a mănăstirii, unde conversară mai bine de o oră. Călugării omeniră pe ospetii săi cu colac și cu vin. Ia dorința împăratului i-s'a arătat cela, în care se retrage cardinalul, când vine, să Iea în mănăstire parte la exercițiile spirituale. Împăratului i-a plăcut cardinalul așa de tare, cât pe dimineața următoare l-a invitat pe naea „Hohenzollern“. Cardinalul a adus împăratului de dar portretul său și a fost primit cu onoruri de principe și între strigările de „hurrah“ ale matrosilor. Împăratul l-a așteptat la scară, i-a dat brațul și l-a condus în salon la împărătesă, carea apoi s'a retras după scurtă vreme. Împăratul și cardinalul au petrecut apoi două ore singuri în conversare. După întorcerea sa în Neapol a declarat cardinalul cătră împărejurimea sa, că conversarea cu împăratul Wilhelm a făcut asupra lui o impresie nestérsă. Cuprinsul conversației nu l-a spus. În după améza aceleia-și zile i-a adus legatul v. Bülow cunoscuta iconă a împăratului „Popore ale Europei, păziți-vé bunurile cele mai sfinte“. „Osservatore Romano“ spune, că arhiepiscopul și-a luat rémas bun de la împăratul cu cuvintele: „Sper, că voiți revedé o dată pe Maiestatea Ta într'un loc mai bun, și într'aceea mă rog lui Dumnezeu, ca să Iase pe Maiestatea Ta, să vedé adevéruț așa, pe cum îl vedé eu.“

Meditațiunile de Paști ale presei din Budapesta numai bucurie nu au manifestat.

Liberalul „Magyar Hirlap“ a scris:

„Înviarea satanei, sérbătórea celui réu a fost până acum anul acesta de sérbătórea.

— Întunecóse sînt pascile nóstre, și umbra Vinerii patimilor se estinde înaintea sérbătórii nóstre, carea cu cât ne apropiăm mai tare de ea, cu atáta se aseména mai tare unei formalități forțate, nu înse iubilării încrederii în sine.“

Éră „Nemzeti Ujság“ scrie:

„Signore Crispi și donna Lina cu încrederea regelui și cu spriginul liberalilor și al radicalilor atáta au compromisat Italia, până le-a succes a o duce în Africa, în catastrofă. Esempul acesta și în Ungaria póte să succedá lui Bánffy și liberalilor; cu viclenia și cu forța pot încă să ajungá așa de departe, cât să se réstórne nu numai pe sine, ci să réstórne póte și Ungaria. Dar până vor ajunge până acolo, până atuncia stápanesc și Iasă, să fie sérbătóriți pe muntii și prin vái. Pe serbarea milenară pun secuestru pe sama sa, pentru ca Bánffy să aibá bucurie și liberalii glorie. Et o aranjéza așa, ca dintr'insa să se facá o sérbătórea de partid, pun pe Tisza Kálmán lângá coroná, fișpanii conduc banderile, și legea de amintire, săpatá în marmorá, se ziduesce în párețele parlamentului, pentru ca numele lui Bánffy lângá cel al regelui să se eternizeze spre a fi considerat de nepoții tárzii, ca și cum el ar fi cládit constitúția și parlamentul. O jumátate de an paradéza ministrii aceștia în jurul regelui și înaintea națiunii, pentru ca să se pará ómenilor, că sînt mari. Starea tristá a țerii vor să o acopere cu aceea, că orbesc pe ómeni, ér nereușita politicii sale cu parádi. După ce au ruinat țara, au disolvat națiunea și au asuprit poporul, pretind, ca tóată lumea să se bucure și să facá cu ei sérbătóri. Eú nu pot minți și când jelesc, nu pot să fiú vesel, ci mă dau de laturi. Sufletul méu vátémat nu-și găsește loc în șirul celor ce fac sérbătórea. Cel ce póte să uite, uite; cel ce póte să vadé fără de indignare pe Bánffy și pe soții lui în locul lui Árpád și al celor șapte duci, acela tragá la carul lor. Cel ce salutá vii-

cáci falsitatea pentru el era mórte morală. Dacă zice așa dar un bărbat: „Pe onórea mea!“ atunci amanetéză tóte, cele ce are și este în privința veracității, probității și dignității, tóată valoarea, ce o are înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor. Ast fel ajungem la acea însemnare a cuvintului „onóre“, carea o cercám. Onórea această nu e valoarea, ce o are óre cine după estimiul lumii, ci valoarea, ce o are în ochii săi proprii. Acolo, unde Shakespeare voesc, să zică: „Tractați cu ómenii nu întru atáta după ceea ce sînt ei, cât mai virtos după ceea ce sînteți voi înși-vé!“ el această o exprimá cu cuvintele: „Tractați îi după onórea vóstră!“ va să zică: „De măsurá a tractării vóstre folositi-vé pe voi înși-vé, nu pe ei!“ S'ar puté obiecționa, că ómenii a dese ori își ascriú o valóre falsă și se privesc de mai mari de cum sînt. Asta e adevérat. Cáci unii au o iubire prea mare de sine, carea se îngánfá asemenea páunului. Și nimeni nu tractéza pe alții cu îngánfare mai mare ca acela, care însu-și are cea mai puținá valóre. Și regula aceea totuși nu se réstórná prin faptul acesta. Pe cum există adevéca o iubire de sine neordínatá și alta cu minte, așa există și o consciință desértá și alta adevératá despre valoarea sa. Cea dintáiu e gólá, falsá și plină de inchipuire; cealaltá e umilitá, adevératá, și coréspunde realității. Despre consciința desértá despre valoarea sa aci nu vom să mai gráim. Dacă un om din onorurile acelea, la cari aspirá, își face ținta finalá a tuturor lucrărilor sale, atunci tóată viața lui și tóată ființa lui se face cu două fețe. Binele acela, care-l sévărșesce, încă nu-l sé-

vărșesce, pentru că e bine, ci pentru că îi împártășesce poporalitate și trecere. Consciința această despre valoarea sa se găsece nu numai în ómeni desérți și fără de caracter; și ómeni mari și buni încă pot să fie molipsiți de ea. Dar ea nu e nici motivul cel mai de frunte, nici ținta cea mai de frunte a lucrărilor lor; ea e asemenea noruii de colb, care rămâne în urma rótelor. Consciința esageratá despre valoarea sa proprie se încuibă și în inimii de acelea, cari de altmintrea sînt bune și nobile. Ea e ispita acestor ómeni: dacă ei cedéza ispitel, atunci ea le e spre perire; dacă i-se împotrivesc, atunci ea le servece spre educare și spre deprindere în umilitá. Cáci umilitá nu constá în necunóscerea adevéruțului. Dacă un om e mai înalt de cât ómenii de rînd, el nu póte să nu o observe această. Dacă e mai tare de cât alții, atunci această a esperiat-o în tinerețele sale, pe când băeții se obicinuesc a-și măsura puterile. Dacă e isteț în joc și în deprinderi gimnastice, această el trebuie să o observe. Dacă ei în emularea pentru superioritate trupéscá ori spiritualá dobîndesce locul cel mai de frunte, cum ar puté, să nu o afle această? Ziinic esperiéza din ce în ce tot mai mult, câte și cât de mari sînt darurile, cu cari l-a înzestrat natura, ori cât de mari progrese a făcut în viața sa trupéscá ori spiritualá. Chiar și dacă o ar voi, această nu póte să-i rămână o tainá. De cum va facultatea lui interná de a observa ar fi prea tocitá, i-o ar spune totuși ochii și urechile lui din cuvintele și purtarea celor din jurul lui. Ér acestea tóte deséptéa în om simțul datorinței și responsa-

bilității. Ceea ce se cuvine în tinerețe, aceea nu se mai cuvine în anii bărbăției, în anii maturității, la bătránețe. Ceea ce se cuvine altora, pentru aceea încă nu mi-se cuvine și mie. Fie care poziție își are măsura sa. Ceea ce la unul coréspunde împrejurărilor, aceea la alții ar fi sau prea mult sau prea puțin. Poziția noastră e productul unui număr mare de elemente interne și externe: cele esențiale sînt în noi înși-ne, cele accidentale sînt a față de noi. Suma a tot, ce e omul spiritualminte și moralminte prin fire, obicinuirii și culturá științificá, — mai apoi prin nascere, poziție socialá, nume, avere, oficiú și altele, — suma tuturor acestora contribue la statorirea măsurii, după care are să se măsore, ce e cuviincios fie cáruia. Ceea ce la unul se chéamá liberalitate, la altul nu iese dintre marginile sgárbeniei; ceea ce la unul se póte numi spirit mercantil cuminte, la altul ar fi lacomie de averi. Unui om sérac îi este iertat, să facá multe lucruri de acelea, cari la altul bogat ar fi moralminte de tot necuviincióse. Un om din clasa de rînd e libér atunci, pe când altul din clasa mai înaltá e legat. Prin această nu voiú să zic, că unul din cauza dignității sale ar avé, să mórá de fóme, ori că altul își póte concede o libertate prea mare în cuvintele sale și în purtarea sa; dar atáta stá, că acela-și lucru nu e cuviincios pentru toți. Mintea noastră ómenesca sănétósá o afli această în mod instinctiv și cercá deci după măsurá potrivită pentru purtarea noastră față cu alții și cu noi înși-ne. Asta e ceea ce înțelegem sub „onóre“, și noi în datá simțim, ce însamna cuvintele „onest“

torul Ungariei cu sperare plină de încredere, acelaia i-se cuvine bucuria, partea mea e tăcere mută. Sciū bine, ce interese mari pretind, ca mileniul să succedă, și mă dore, că ne amenință primejdie. Dar nimeni nu și-ar fi putut închipui, că Ungaria va ajunge în ast fel de împrejurări chiar atunci, când ea varsă viață în amintirile lui Árpád, Anjouilor, Hunyadyilor și Mariei Teresie. Cine și-ar fi putut gândi, că chiar pe atunci se vor îmbulzi înaintea națiunii atari bărbați, ca și cari mai netrebniți de loc nu există, cari exploatează prilejul spre a respinge și a răni de mörte partea cea mai bună a națiunii? Ei au făcut-o, au desbinat națiunea, au despoiat pe civi de drepturile și libertățile lor constituționale. — Introducerea la serbările liberale o formeză scandale. — Cărtași falsi primejdiesc cercurile cele mai bune ale societății; judecătoriile pertractează procesele criminale ale oficialilor celor mai de frunte; legislativa e o adunare de directori de bănci, și jucătorii de la bursă se fac magnați unguresci. Acesta e decădinta, acestea snt moravurile lui fin de siècle, ér nu începutul încurajătorii al unui mileniu nou."

Loialitate magiară față cu Domnitoriul.

— Cu o săptămână înainte de serbările Pascilor Kossuth Ferencz într'o adunare provocat fiind, să restabilescă încrederea dintre corónă și dintre națiune, a zis:

„Ungaria adevărat că a păzit tot de una credința, loialitatea și încrederea față cu regele, înse o istorie de 350 de ani a dovedit, că în aceia, pe cari Ungurii i-au așezat în tron pe calea alegerii libere, n'a existat încrederea cuvenită față cu Ungaria, și că domnitoriul nici o dată nu au simțit ca Unguri."

Manuductorul lui Kossuth Ferencz și metnicul intim al lui Wekerle, Bánffy și Tisza, membrul taenic al consiliului de ministri Eötvös Károly a arătat apoi într'o vorbire,

cum ar fi să se stabilescă încrederea aceea a domnitoriului față cu națiunea. El a zis:

„Dacă numai n'ar trebui să ne aducem aminte de acești 350 de ani! — Voiu să arăt voe bună. Dar nu cunosc Ungur, care ar fi cu voe bună, când își reamintesc acești 350 de ani. — Eū înse problema de a aduce sentimentele dinastiei și ale națiunii în armonie nu o aflu de așa de grea ca Kossuth Ferencz. — Aū numai să se pună pe picior 350,000 de ostași, — spre ce scop, asta se va spune atunci, când ei vor fi gata, și se va stabili armonia aceea, care de 350 de ani a fost tot de una turburată, tot de una de jumătate și subțire. Omenii să facă numai națiunea tare și vędută, și atunci, despre aceea pöte ori cine să fie încredințat, corona tot de una va consimți cu noi, căci ea tot de una va grăbi a consimți cu noi. — În 1741, în 1790 și la începutul anului 1848 națiunea a fost puternică și domnitoriul slab."

Revistă bisericescă.

Roma.

Cabinetul Rudini și în atitudinea față de biserică diferesc mult de al lui Crispi. Episcopilor constituiți de S. Scaun li-se trimite esequatura, érá foile guvernamentale scriu mai cu cruțare despre biserică. De aici se deduce la o împăcare apropiată a Vaticanului cu Cuirinalul.

Presa mai scrie, că Sfinția Sa primind în zilele trecute în audiență pe arhiepiscopul de Milano cardinalul Ferrari i-ar fi vorbit despre folosele, ce le-ar trage Italia din armonia cu Scaunul Apostolic. „Spre acesta se recere förte puțin. De ar veni numai la Papa și s'ar convinge, că pe el nu-l conduce pofta de domnie, când își pretinde libertatea și independența! Tot, ce are Italia măreț de apröpe 2000 de ani, e

de a se mulțami Pontificilor Romani, și nimeni nu se mai pöte îndoi, că împăcarea cu S. Scaun Apostolic numai spre binele și fericirea poporului italian pöte fi."

Franța.

Din incidentul aniversării de 1400 de ani a botezării regelui franc Clodvig royalistii au donat catedralei din Rheims o flamură frumoasă. Arhiepiscopul-cardinal Langénieux a respins flamura sub cuvint, că nu voesc, să amestece serbarea bisericescă cu lucruri politice. Procedura arhiepiscopului a fost întimpinată cu satisfacțiune din partea republicanilor. Din faptul acesta se pöte convinge poporul francez, că biserica în principiu nu este inamică a formei de guvernare republicane. Ea se împacă cu ori ce formă de guvernare legală, care nu-i pune pedeci la împlinirea dumnezeescii sale misiuni.

Anglia.

Anglia, care se privesce de model al vieții civile constituționale, de mult s'a săturat de liberalismul doctrinar acum în flöre la noi. Poporul englez s'a convins, că numai educațiunea religioasă pöte cresce cetățeni onești, și pentru aceea nu-și trimite pruncii la școlile neconfesionale susținute de stat, ci la cele confesionale susținute din conferiri private. Dintre pruncii obligați a cerceta școlă numai 1.879,000 umbliă la școlile neconfesionale, pe când la cele confesionale cam 2.445,000. Acum s'a simțit îndemnat însu-și guvernul de a reforma legea școlară dând școlilor confesionale drepturi egale cu ale celor neconfesionale. Ministrul de instrucțiune John Gorst în motivarea reformei zice: „Ca-

și „neonest": „Veđi, cum lucră onórea, și vei sci, ce e onórea."

Pentru ca să se vadă mai în special, ce lasamnă și cum lucră onórea acesta, vom să constatăm următoarele:

1. Onórea face pe ómeni acurați și conștiențiosi în promisiunile și obligămintele lor. Ea e liberală, marinimósă și promptă și trece preste obligămintele stricte, pe cari le impune legea și conșciința. A fi ordinar ori murdar, a lucra cu viclenie ori a intriga țar fi un lucru mai penibil de cât ori ce perdere. Snt ómeni, pe cari li poți face, să împlinescă tot, ce pretinde de la ei legea, dar mai mult nu. Ei pöte că au făcut „datorii de onóre": dacă le aduci aminte de ele, ei le conced, dar dacă le dai uitării, ei nu le plătesc. Dacă au făcut unor ómeni sëraci numai nisce alusii ori sperări nehotărîte la ajutoriu, prin acesta nu se simțesc a fi obligați la nimica. Când fac treburi, atunci exploatează ori ce împrejurare, ce o sciū ei și nu o sciū alții. Ei adevărat că nu mintesc franc, dar despre aceea, ce vor să cumpere, grăesc cu mare dispreț, până le succede a face tirgul. „Nu plătesc un ban rău!" zice fie care cumpărătoriu; dar după ce a făcut tirgul, se mândresce cu el. Unii cêrcă după scuse minciunöse, în dată ce găsec, că au făcut vre o promisie neînțeleptă și pripită. Onórea împlinesce promisia, chiar și când li cade cu greu. Regul promisesse, că se va întörce la Cartago, dar nu promisesse, că va îndupleca pe patrioții sei, să cedeze.

2. Onórea păzesce cu credință tóte tainele și e deci precaută, când vei, să-i în-

credințezi taine nouë; căci tainele snt asemenea férölor de plug înferbintate: numai ómeni sfinți pot, să trecă printre ele, fără ca să se păgubescă. Trăim într'o lume, în care sntem espuși focului încrucișat al atător întrebării curioase, cât întru adevăr nu e lucru ușor a păstra cu credință tainele.

3. Onórea face pe om marinimos în iertarea și uitarea nerecunoscinței și vătămărilor. Ea are o memorie lungă pentru cele bune și nobile, dar scurtă pentru cele rele și ordinare. Parcă snt alungate prin exorcism, așa dispar din sufletul omului de onóre urile puținene, propusurile urte de răsbunare și pizmuirile tainice. Bărbații de onóre întimpină cu marinimie deosebită pe aceia, cari i-au tractat în mod nevestnic. Îi întimpină nu așa, cum ar merita, ci pe cum nici pe de parte nu s'ar aștepta. E lex talionis a onorii a rêsplăti reul cu bine, rea voință cu bunăvoință. Lumea îi zice lipsă de cunoscință de ómeni, dar onórea e mai înțeleptă de cât lumea, și tária ei e tot așa de mare ca și înțelepciunea ei.

4. Onórea ne îndemná, să întimpinăm cu stimă pe toți, mai ales pe aceia, cari în urma creșterii, poziției ori împrejurărilor lor sociale ne snt inferiori, — pe cum snt sëracii, servitorii și preste tot ori care se află în ore care raport de ațruare. Onórea nu scie, să lingușescă pe cei mari, nu să se înalțe preste cei inferiori; ea din contră are bunăvoință față cu tot, ce e onest și nobil, prezenteze-se acesta în frac ori în sãricuță ordinară. Ea întimpină pe toți ómenii ca pe nisce ficiori de împérat și prin tótă buruena neegalității lumesci vede într'înșina natura

omenescă și dignitatea omenescă, căci omul valoréză atâta, cât îi este prețul înaintea lui Dumnezeu, și cu nimica mai mult. Ba onórea întimpină chiar și pe cel nevrednic cu o urbanitate, care deșteptă într'însul mai tare de cât cuvintele cele mai aspre convingerea. Dintre puțină lui valöre. Onórea lucră în mod onest așa, pe cum luminează lumina: asta e firea ei; și ea e într'o formă de binevoitoare față cu toți ómenii, nu pentru că ómenii snt bun, ci pentru că ea e bună.

5. Onórea impune tăcere tuturor intereselor personale și scopurilor personale, când e vorbă de binele public. Despre un bărbat mare, dar păgân s'a zis, că era îndocilis privata loqui. Ceea ce se pöte traduce așa: cu el ómenii puteau să grăescă numai despre afaceri publice.

6. Onórea ne umple cu un fel de indignare față cu ori ce joc, ce se face cu adevărul. Ea uresce cuvintele echivoce sau cu două înțelesuri. Ea e așa de apröpe îndocilis cu adevărul, cât mai bine grăesc în timp nepotrivit, de cât să reprime adevărul. Adevărul e tot de una destul de puternic, cât să se apere ei pe sine însu-și. El pöte că provöcă turburare și lovesce asemenea unei bombe; dar pentru mai multă vreme omul iubitoriu de adevăr e cel mai folositoriu, și i-se împrietinesc chiar și aceia, cărora le-a făcut neplăcere spunënd adevărul. Așa gândesc, acesta își câștigă în sfârșit și pe inamic. Onórea simțesc tot de una în mod onest și serios și desarméză chiar și pe contrari.

Așa dară bagă de samă la aceea, cum lucră onórea, și atunci vei sci și ce e onórea.

tolicii și mulți protestanți privesc ca un lucru de conștiință de a-și vedea prunciile instruiți și educați prin învățători de de religionea lor. E cu neputință a constrânge pe acești părinți, ca să-și trimită prunciile în școlile publice neconfesionale, și ori ce încercare în direcțiunea acésta ar fi un act de intoleranță religioasă, la care poporul englez nici de cum nu-și poate da consensul în aceste zile ale deșteptării." Mai departe zice ministrul, că este datorința regimului a face dreptate și a dispune, ca toate școlile să fie în o formă subvenționate de către stat. După proiectul ministerial școlile confesionale au să primescă de la stat după fie care școlar câte 4 șilingi la an. Asemenea va distribui statul premii și pruncilor de la școlile confesionale.

Magarii se laudă mult cu constituționalismul lor: dovedescă-o acésta prin fapte pe terenul școlar ca Anglezii, érá nu prin tendența de a statifica școlile confesionale.

Rusia.

În Rusia, care se geréză de protectora așa numitei „ortodoxii“, nu se persecută acum numai biserica catolică, ci se dă năvală și asupra celui mai distins însemn al creștinismului, asupra crucii, dacă acésta a ridicat-o catolicii. Guvernatorul din Kowno a dat ordin, să se răstórne și sfărîme mai multe cruci de piatră și de metal ridicate de popor pe la marginea drumurilor. Poliția a silit pe țeranii „ortodocși“, ca să execute acest ordin barbar și păgânesc.

Revista politică.

Afaceri interne.

Cabinetul Bánffy, de și dispune de majoritate parlamentară, totuși nu e mulțămît cu mersul lucrurilor în dietă. Majorității actuale îi lipsesce tăria morală. Pentru aceea cabinetul de mult se ocupă cu cugetul de a disolva dieta. Disolvarea o ar face chiar acum, dară nu e votat încă bugetul, și va mai trece cel puțin o lună, până se va vota în totă forma. După votarea bugetului va urma convocarea delegațiilor, și se vor începe serbările milenare, cari s'ar conturba prin escrierea de alegeri nouă. Se ține ca sigur, că la toamnă parlamentul va fi dizolvat, și se vor face alegeri nouă. Parlamentul actual și-a es-hauriat puterile și s'a discreditat prin reformele bisericesci.

În 8 a. c. s'au reînceput ședințele. În ședința din 8 președintele anunță, că deputatul independentist Dr. Babó Emil și-a depus mandatul. Motivul este, că Babó încă a fost prins în o casină jucând cărți fals.

Continuându-se desbaterea asupra bugetului ministeriului de agricultură, Uray constată, că în un stat eminentemente agricol, cum e Ungaria, pe agricultură se pune cel mai puțin pond din partea regimului.

În ședința din 9 a. c. Polonyi se ocupă cu situațiunea agricultorilor, care e lipsită de toate drepturile. Ca exemplu

aduce tractarea țeranilor la alegeri. Țărănimea s'ar ajuta mult ștergându-se fideicomisele. Proprietățile legate prin fideicomise fac 36% din totalitatea proprietății de pământ; dacă s'ar șterge fideicomisele, din proprietățile acelea ar ajunge cu incetul și în mâna poporului. Mai amintesce, că băile de la Mehadia sint delăsate. Ele s'au dat în arindă firmei „Haas et Deutsch“ pe 27 ani. Firma subarendeză mai scump, érá subarendatori despóie pe óspeți de bani. Arată, că la băile Herculane óspele are lipsă de 9 fl. 30 cr. pe zi fără de mâncare și beutură.

Franta.

Cabinetul Bourgeois érá a venit în conflict cu senatul. Ansă a dat atitudinea guvernului în cestiunea Egiptului. Interpelat fiind în cameră asupra ocupării Egiptului din partea Angliei, Bourgeois a declarat, că Egiptul și ocupat de Anglia aparține Turciei. De expedițiunea în Dongola sint legate interesele nu numai ale Franței, ci ale tuturor puterilor. Acésta expediție face necesară transportarea de trupe nouă engleze în Egipt, Franța inse a făcut pașii, ca acésta ocupare a Egiptului să nu se amâne timp îndelungat. La declarări în detaiú nu se dimitte, constată inse, că Franța și Rusia consideră ca o condițiune fundamentală a păcii europene manținerea imperiului otoman în totă întregitatea lui.

Camera a votat încredere guvernului. Senatul inse nu s'a mulțămît cu răspunsul dat de guvern, ci a pretins declarări mai detaiate, pe cari inse guvernul le-a denegat. Urmarea a fost decí, că senatul a votat neîncredere guvernului.

Poporul parisian cu ocaziunea alergărilor de cai a demonstrat în contra ministrilor, cari erau de față.

Ori cât de mult se laudă guvernul francez cu amicitia Rusiei, acésta nu va aduce nici o jertfă pentru salvarea intereselor franceze în Africa.

Italia.

Generalul Baldissera continuă negocierile de pace cu Menelic. Ori va urma pacea ori nu, Italianii tot câștigă, întru cât cât va timp nu vor avé ciocniri cu trupele abisiniane.

Dervișii, incurajați prin catastrofa armatei italiene în lupta de la Adua, au început din nou inimicițiile. Colonelul italian Stevani a făcut asalt asupra întăriturii de la Tucraf a dervișilor, cu care ocaziune au cădút și 4 locotenenți italieni. Din trupele indigene ale armatei italiene au rămas morți și răniți preste 300 de ostași. Dervișii nu au putut fi alungați din întăriturile lor.

În lupta cu dervișii Italianii vor fi ajutați la cas de lipsă și de către Anglezii, cari voesc, să pătrundă cultura europeană tot mai adânc în Africa centrală.

Marchisul di Rudini nu are încredere în majoritatea parlamentară eredită de la Crispi; din cauza acésta se așteptă disolvarea parlamentului și escrierea de alegeri nouă.

Spre a pune capet nemulțămirilor din Sicilia regele a numit pe senatorul Codronchi de ministru fără portofoliu și comisar regesc pentru Sicilia cu rezidența în Palermo. El este înzestrat cu dreptul și puterea, ce o au ministrii de interne, finanțe, lucrări publice, instrucțiune și agricultură.

Spania.

Din Cuba se anunță, că armata spaniolă a raportat mai multe învingeri asupra insurgenților, și că aceștia ar fi nimiciți aproape de tot. Sciri de acestea s'au mai anunțat ele, ca mai târziu să se dovedescă de false.

Pe lângă insurgenții din Cuba amărăsc zilele guvernului și mișcările republicane, ce se continuă în regat. Republicanii de diferite nuanțe certându-se între sine de vre o câți va ani nu au desvoltat nici o activitate. De curând au ținut congres în Madrid și pe baza concesiunilor reciproce au format o uniune republicană.

Meditațiuni

asupra stărilor din provincia bisericescă gr. cat. română de Alba Iulia Făgăraș.

Scump a fost sângele Fiului lui Dumnezeu, al Mântuitorului nostru Isus Christos versat pe altariul Crucii pentru răscumpărarea genului omenesc; sînte au fost lacrimile isvorite din inima lui Christos și versate pentru iubirea némului său.

Sângele Mântuitorului l'au adunat marii Archiereii ai bisericii gr. cat. române în inima lor și picurându-l în credința clerului și a credincioșilor au fecundat prin acela terenul bisericii gr. cat. române, ér lacrimile Mântuitorului mestecându-le cu ale lor și cimentându-le cu suspinele și sudorile lor stórse prin furtunile seculare au cimentat fundamentul edificiului mareț ai bisericii noastre. De la închierea fericitului act al sfintei Uniri cu s. Maică biserică a Romei, cu centrul unității, îndeplinit în 4 Septembrie 1700 sub marele Archiereu Atanasie I Mitropolitul Alba Iuliei, prin care o parte considerabilă a némului românesc s'a reîntors la isvorul credinței, sângelui și numelui său, a fost guvernata biserica noastră până în ziua de azi prin atari Archiereii, cari punându-și sufletul și viața pentru credință și pentru némul românesc, cu laurii meritelor apostolice au înfrumșet care de care mai bogat templele bisericii noastre sbiciuite de furtuniile seculare.

E drept, că canonisând Papa Inocențiu al XIII-lea prin buila „Rationi congruit“ în 1721 diecesa gr. cat. din Ardeal sub titlul de „Episcopat al Făgărașului“, mitropolia de Alba Iulia se vedea în faptă devalvară la trépta de simplu episcopat sub episcopul Ioan I Pataki. Dar totuși Archiereii români uniți din Ardeal și după aceea își reținură după drept titlul de mitropolit preste întregă provincia mitropolitană gr. cat. unită. Inse după ce s'a îndurat a încuviința împératul Carol VI prin diploma din 21 August 1738, ca dominiile episcopesci de la Gherla și Sâmbăta de jos să se schimbe cu dominiul fiscal de la Blaș, și mutându-se acolo și reședința episcopescă sub de pie memorie Archiereul Ioan II Inocențiu Clain, Blașul a devenit Mecca Românilor gr. cat. și foculariul, de

unde s'a răspândit lumina științei și căldura credinței. Blașul, răzimat pe stîncă Romei, temelie bisericii unite române, și-a supt lumina credinței de la spiritele clarificatoare ale marilor Apostoli Petru și Pavel, a căror osîminte le cuprinde în sinul său urbea eternă. Blașul a frânt și imbie și azi nu numai nutrește spiritual fiilor bisericii noastre, ci avînd în frunte pe numai corporalminte de cătră noi despărțitul mari și nemuritori arhieriei Atanasiu Angel, Inocențiu Clain, Petru Paul Aron, Gregoriu Maior, Ioan Bob, Alexandru Șulut și Ioan Vancea, pe cari providența divină i-a trimis la cărma bisericii noastre, și a căror umbre clarificate și azi plauză asupra bisericii noastre implorînd de la Dumnezeu har fructificatoriu preste terenul acela, a devenit prin instituțiunile și fundațiunile binefăcătoare mama orfanilor și spriginul vîduvelor frîngîndu-le pâne așa, căt cu drept cuvînt pot esclama sutele și miile, a căror lacrimi de suferințe le-a șters și suspinurile le-a alinat Blașul: „Flămînd am fost, mi-ați dat de mîncat, insetat, mi-ați dat de beut, gol, mi-ați îmbrăcat, străin, și mi-ați primit.”

Cum că biserica gr. cat. română pastorită de cătră arhieriei săi învăpăiați de zel apostolic și de iubire de neam în trecutul cel plin de suferințe al bisericii noastre a fost în stare a se lupta cu desastre și sub feluritele presiuni și influințe croite din partea situațiunilor politice asurză și din luptele purtate în contra grecismului, slavismului, calvinismului a ieșit învingătoare de a păstra nemicicite puritatea religiei, limba, ritual, datinile strămoșesci și numele de român, cîndodile scumpe ale nîmului nostru, pe lângă harul ceresc rourat asupra bisericii noastre, se pôte multămi spiritului solidarității, ce a domnit tot de una și între tôte împrejurările între arhieriei și cler și între cler și credinciosul popor. În timpurile, cînd arhieriei bisericii noastre nu erau încunjuțați de consilierii capitulari, ocărmaia biserica noastră cu concursul consiliului protopopilor, pe care puneau mare pond.

După ce Maiestatea Sa Francisc Iosif la 12 Decembre 1850 s'a îndurat a reactiva mitropolia gr. cat. română de Alba Iulia și a fonda diecezele de Lugos și Gherla, ér Papa Piú IX în 1853 le-a încuviințat acestea canonicese, biserica gr. cat. română a pășit într'un stadiu nou îmbrăcătoriu, parte pentru că viea Domnului, care până atunci a fost udată numai cu sudorile crunte ale unui arhierie, împartiindu-se într'o arhidieceasă și două diecese s'a încredințat cultivării celor patru Arhieriei, în jurul cărora a fară de barbații înzestrați cu știință, pietate, zel și praxă îngremiați în cele patru capitale s'a grupat și sutele de preoți adiecți arhieriei și muncitori în viea Domnului, parte pentru că reactivându-se de iure și de facto funcționarea întreruptă a scaunului mitropolitan, pe cât s'a adaus nimbul auctorității bisericii noastre, pe atata s'a consolidat și legăturile unității între episcopii sufragani și mitropolitul și în întregul organism al provinciei gr. cat. române de Alba Iulia și Făgăraș. Acest act al reînviării vieții ierarhiale în sinul bisericii noastre l-a îmbrățișat cu bucurie și binecuvîntare părintescă și Sînția Sa Papa, cînd la 28 Octobrie 1855 s'a îndurat a îndeplini solemnitatea intronisării noului Archiepiscop și Mitropolit gr. cat. al Făgărașului și al Alba Iuliei prin Pronunțiu Apostolic din

Viena cardinalul Viale Prela. Ér clerul și poporul român gr. cat. l-a salutat cu lacrimile bucuriei și a înălțat rugăciuni de mulțămintă cătră Tronul ceresc vîdîndu-și realizate sperările și suspinurile țintitoare la renașterea poporului român prin religione.

De la reactivarea scaunului mitropolitan focalariul bisericii și nîmul român Blașul a sporit în lumină și căldură, și nimbul lui a strălucit prin razele științei sale preste întregul teritoriu al provinciei vaste mitropolitane, și căldura credinței lui a pătruns tôte paturile terenului bisericii noastre, și numai aceia au rēmas în întunecime, cari și-au închis ochii spiritului dinaintea razelor binefăcătoare ale luminii lui, și a căror inimă ghețose n'au voit, să-i primescă căldura credinței. Că ce bărbați providențiali și arhieriei învăpăiați cu zel apostolic, înzestrați cu știință înaltă, modelul virtuților, pietății, iubirii și abnegațiunii s'a înălțat la demnitatea tronului mitropolitan de la reactivarea aceluia în fruntea bisericii noastre gr. cat. române prin votul clerului dictat de Spiritul sfînt, care conduce destinele ei, nu e de lipsă, să accentuez, cu atât mai puțin să demustru: vorbescă faptele lor, vorbescă fundațiunile binefăcătoare întemeiate printr'inșii, vorbescă petrele institutelor culturale și caritative cimentate cu sudorile lor, vorbescă inimile arse de fōme și fețele usturate de lacrimile suferințelor, cari tôte și-au aflat mîngăere în instituturile create prin nemuritorii arhieriei: ér cum că arhierieul, care azi ocupă tronul mitropolitan, va păși în tōtă privința în urmele glorioșilor săi predecesori, ne chizeșuesc triumful principiului și al virtuții.

(Va urma.)

Curs de îngrijitoare.

În 1 Maiu a. c. st. n. se va deschide la „Asilul de copii gr. cat. din Blaș” un curs de 6 săptămîni pentru pregătirea și prevederea cu diplome de calificățiune a acelor candidate, cari doresc, să fie aplicate ca îngrijitoare (bone, doice) la asilele de vară. Candidatele, cari doresc, să fie primite la acest curs, trebuie să se însinue în scris ori verbal până în 30 April a. c. și au să producă următoarele documente:

1. Atestat matricular de botez, din care să apară, că au etatea prescrișă (18—40 ani).

2. Atestat de moralitate de la antistia comunală, vidimat și de parochul confesiunii, căreia aparțin.

3. Să dovedescă, că știu cel puțin ceti și serie, că vorbesc și limba maghiară și că sînt deplin sănătose.

Sotiile, vîduvele și orfanele învătătorilor vor fi preferite.

Blaș din ședința senatului „Asilului gr. cat. de copii” ținută la 6 April 1896.

Ioan F. Negrut
președinte.

Noutăți.

Serbarea înviării s'a celebrat în Blaș cu mare solemnitate. Atât la s. Liturgie, cât și la servițiul divin de dimineță și de sară a pontificat Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit. La s. Liturgie Escelența Sa a ținut predica festivă.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Teodor Dumbravă și soție-sa Anica Murășan din Pogăcea cu prilejul intruderii noului cooperator V. Codarcea au dăruit bisericii noastre de acolo un rînd de vesminte preotesce în preț de 70 fl. câștigați cu servitul.

Dăruirile de Pasoi ale Papei. Sînția Sa Leo XIII a distribuit la Pasoi pentru

sărăcii din Roma 15,000 lire, pentru preoții miseri 4000 lire și pentru personalul aplicat în servițiul pontifical 15,000 lire.

Clerul militar după organizarea cea nouă constă din 1 vicariu apostolic castrens, 1 director și 2 secretari ai consistoriului castrens, 15 parochii militare (rom. cat.), 1 protopop gr. cat., 1 protopop gr. or., 1 senior militar ev. luteran, 32 curați militari, 39 capelanii militari rom. cat., 11 capelanii militari gr. cat., 11 capelanii militari gr. or., 8 preoți spirituali și 7 pastori luterani. Oficiile de protopopi gr. cat. și gr. or. și de senior ev. luteran numai acum s'au înființat. Protopop militar gr. cat. este numit capelanul militar din Lemberg Clemente Litynsky, érá gr. or Sava Popovici capelan militar în Viena.

Premierea unui preot. Academia științelor morale și politice din Paris marele premiu de 15,000 francs l-a conferit preotului Rambaud din Lyon, care preot tōtă viața și-a jertfit-o în ajutorarea săracilor și a celor scăpătați și nefericiți. Numitul preot este de 70 de ani și pe lângă aceea, că din etatea de 26 ani deprinde fapte filantropice, averea sa privată de mai multe milioane încă a dat-o tot spre acest scop, trăind însuși în sărăcie. Atari acte de filantropie nu pôte arăta liberalismul.

Alegerea de primar al Vienei după dispoziția ultimă va fi în 18 a c.

Ferdinand trece la ortodoxism (?). Prințul bulgar Ferdinand pe timpul petrecerii sale în Constantinopol a primit o deputățiune a patriarhului grecesc numit icumenic. Ziarele deduc de aci, că s'ar lucra la delătararea schismei dintre biserica bulgărească și cea grecască, și că prințul Ferdinand va trece la neunire. După ce Ferdinand și-a jertfit pe fiul său Boris, dovedind prin acesta, că nu are convingere religioasă firmă și nu e credincios bisericii catolice, nu ne vom mira, dacă s'ar face nu numai neunit, ci chiar și mohamedan. Unde nu-i credința tare, acolo este probabil ori ce rătăcire.

Verdict semnificativ. Este cunoscut, că consilierul ministerial în retragere Kassics Péter a atacat prin foi pe ministrul de onvedii br. Fejérváry și pe secretarul de stat Gromon cu intențiunea, ca aceștia să-l acuse, și ast fel să se pōtă dovedi judecătoreșce abuzurile, ce li-se aseriu. Cei atacați înse în loc de a-l acusa l-au declarat de smintit. Ca să placă celor mai mari, jurnalistul jidan Kabos-Weisz Ede a insultat în „Magyar Ujság” pe Kassics numindu-l calumniator și trădător. Kassics l-a intentat proces de presă, juriul din Budapesta a declarat culpabil pe Kabos-Weisz. érá tribunalul l-a condamnat la 3 zile temniță și o amendă de 50 fl. E ușoră pedepsa pentru Kabos, dară e greú verdictul pentru Fejérváry și Gromon, cari n'au cutezat, să pășescă judecătoreșce în contra lui Kassics.

Defraudări la poliția din Budapesta. Trimiterea în pensiuie a consilierului de poliție Chudy Hugo a provocat în săptămîna trecută mare senzație. Chudy se bucura de încredere și amicizie și la superiori și la inferiori și în timpul din urmă era adus în combinație serioasă pentru oficiul de căpitan suprem de poliție. Pensionarea lui Chudy este în legătura cu abuzurile făcute de el. Prin cercetare s'a dovedit, că el a defraudat preste 12,000 fl. Banii l-a scos din cassa poliției parte cu euitanțe false, parte reținînd pentru sine banii captivilor, depuși în numita cassă. Pe lângă Chudy sînt compromiși și alți oficiali de la poliție. Aceste defraudări încă dovedesc, că la noi e în flōre liberalismul.

Casuri de mōrte. Petru Rus preot în Pata din protopopiatul Coșocnei a repausat în 20 Martie în anul al 49-lea al vieții și al 18-lea al preoției sale. — Ionu Băbuș cooperator parochial în Bucium-sesă a repausat în Domnul la 8 April a. c. în al 33-lea an al etății și al 6-lea al preoției.

În vezi amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Dar diferențele, care s'au format pe începutul asemenea temeiului unui zid despărțitoriu între Apusul și între Răsăritul creștin, erau încă și mai mari. Tote, luându-se a fară numai dogma și temeiul constituției, toate se formaseră în Apus și în Răsărit în două moduri diferite: legislațiunea bisericească, disciplina, teologia. Decretalele Papilor, pe care deja Dionisiu Exiguul le înșirase în colecțiunea sa într'un rînd cu hotărîrile conciliilor, au deprins o înfrîntură mare asupra Apusului. Au deprins-o mai de parte din ce în ce tot mai mult și obiceiurile și indignițele poporilor germanice. Sinode occidentale au dat instituțiilor existente o expresie mai hotărîtă, iar capitularele lui Carol cel Mare au întărit apoi instituțiile deja introduse și au creat altele nouă. Numai canoanele sinodelor icumenice și cele alor cinci sinode grecesci particulare din vîcîl al IV-lea, pe cum și codicil de legi al lui Iustinian mai formau între Apusul și Răsăritul creștin o legătură comună în privința dreptului bisericesc, pe cînd cele alalte legi scrise și moravurile și obiceiurile celor două părți ale bisericii se depărtau tot mai tare de oaltă. Căci legislațiunea sinodală a Răsăritului oferia foarte puțin material nou: de la conciliul din Calcedon pînă în vîcîl al IX-lea s'au adus numai de două ori (în 692 și în 787) canoane disciplinare, și legislațiunea împăratăescă ocupase terenul celei bisericesci. — Disciplina preoților, călugărilor și laicilor își însuși în Orient un timbru propriu, și chiar și aseca era diferită în multe privințe: stiliții Orientului erau în Occident un lucru necunoscut; portul, barba și modul de traiu deosebiau pe preotul Orientului de cel al Occidentului; posturile erau diferite, și diferite erau și sîrbătorile și calendarele bisericesci. — Dar nici chiar în teologie nu esista consonanță, ci fiesce care parte își bătea calea sa proprie. Opl dogmatic cel mare al s. Ioan din Damasc în Apus a rămas necunoscut în decurs de patru vîcîri, era din opurile mai vechi ale Grecilor cunoscea Apusani numai cîte va din versiuni gătite de s. Ieronim și de Rufin și din îngrijirea lui Casiodor, iar altele numai din citatele, care se cuprind în auctori latinii mai vechi. Tot asemenea avea și Orientul cunoscință foarte puțină despre literatura latină. Dar Apusani, de cîte ori li-se imbia puțința, se siliau a-și însuși comorile literaturii patristice a Grecilor, pe cum dovedesce în vîcîl al IX-lea studiul cel intensiv, care l-au făcut asupra scrierilor Areopagitului; Grecii de mai tîrziu din contră par a fi fost cuprinși de superbie și indestulii cu literatura moștenită de la Părinții săi proprii: ei nu prea băgau în samă opurile auctoriilor latinii și cunoscea din timpurile mai vechi numai cîte ceva din Ambrosiū, Leo, Augustin și alții, în casurile cele mai multe numai texturi singurate, citate în opurile scriitorilor grecesci mai vechi; ei cunoscea foarte puțin ereșele, care s'au născut în Apus, nu au făcut cunoscință cu operele cele mari ale lui Augustin și ale coborîtorilor lui celor spiritualii, nu au studiat cestiile mai adânci despre predestinațiune, grație și libertate; scrutarea lor teologică

era strîmtoată în un cerc îngust; pe lângă ereticii cei vechi mai combătea numai pe iconoclașii și în lupta acăsta își formau armele numai din învățăturile cristologice ale ss. Părinții. Chiar și opurile grecesci mai mult nu le prea băgau în samă, de cum va auctoriilor lor au devenit în ore care privința suspectii, pe cum s'a întimplat cu Origene și Eusebiu de Cesarea. Activitatea compilătoare luase locul celei productive; li-se părea, că dezvoltarea învățăturii creștine a ajuns la închiare, și după conciliul al doilea din Nicea sîrbătorea cea nouă a ortodoxiei părea a fi dat acăstei închiări o expresiune solemnă. Nu așteptau mai mult alți învățători mari; li-se părea, că scrierile învățătorilor celor vechi cuprind toate. Polemica teologică la Grecii creștini formase mai înainte cîmpul cel mai însemnat al activității, dar după căderea iconoclaștilor mai avea să combată aproape numai pe Paulicianii cei dela marginea cea mai răsăritenă a imperiului, și ereșele mai însemnate mai apoi nu s'au mai ivit, și așa nu e decî de mirat, dacā pornirea Grecilor la polemie s'a îndreptat în scurtă vreme împotriva teologiei Latinilor, carea într'aceea se dezvoltase neatîrnătoare, împotriva teologiei acelor Latini, care în ochii Grecilor deveniseră străini, după părerea Grecilor se stricaseră în urma contactului cu barbarii și se abătuseră de la regulele Apostoliilor.

Diferită a fost și calea, pe care s'au dezvoltat cele două biserici, Orientul pînă la vîcîl al VI-lea a trecut prin o dezvoltare foarte repede, dar apoi s'a oprit; tot mai tare s'a vedit sleirea și stagnarea, și acăsta mai pe urmă o glorificau ca o preclintă și un criteriu al bisericii celei adevărate. În Orient se discutaseră cestiunile bisericesci cele mai înalte, acolo se deciseră luptele cele mai grele ale credinței celei drepte; dar după luptele cele mari a urmat lîngedire spirituală. Islamul putea în Orient să se lătescă neimpedat; multe din succesele sale avea el să le mulțămescă slăbiciunii imperiului bizantin. Popore necredincioșe din partea Bizanțului a rare ori au fost conduse la civilizația creștină, și chiar și în casurile acestea rare s'a întimplat acăsta numai în măsură neindestulitoare. Teatrul silințelor și rîvnirii bisericesci spre progres mai înalt deja în vîcîl al VII-lea nu era mai mult Orientul, ci Occidentul. În cel dintăiu se vedea o desputerie neîncetată, în cel din urmă o îmbelșugare de viață tină și vigorosă. „Biserica grecescă,” zice Neander, „adeverat că întrecea pe cea apusană cu o cultură moștenită din timpuri mai vechi, carea încă nu apusesse: consiliul de cultura acăsta Grecii se obicnuiau a privi cu dispreț superb la biserica latină ca la o biserică, ce esista între barbarii. Dar pe cînd biserica apusană avea un avantaj, care e cu mult mai mare decît materialul mort al erudiției tradiționale, adecă principiul vital cel viu și îndreptat spre creare spirituală nouă, care principiu cu mijloce cu mult mai neînsemnate putea să producă lucruri mai mari, pe atunci bisericii grecesci îi lipsia acăst principiu, care să dea viață masei morțe. De și studiile sciințifice luau între Grecii erași un avînt nou, lipsa acelu principiu dătătoriu de viață totuși nu putea să se suplinească în nici un

chip. În toate părțile teologiei, în cea istorică, esegetică, dogmatică, predomină decî numai direcția de a aduna și a combina comorile cele moștenite din timpurile de mai înainte ale unei dezvoltări spirituale vie. Două erau cauzele coerente, care se împotriviau cu deosebire unei dezvoltări sănătoșe și libere a bisericii și a teologiei între Grecii: despotismul puterii statului, înaintea căruia se plecau toate, și de care se lăsa adese ori chiar și episcopii a fi folosiți de unelte, și lipsa simțului de adevăr, carea forma deja o trăsătură dominantă a caracterului, spiritul neadeverului, care a împărțit întregii vieți timbrul său și se manifesta în esagerările și bombastul stilului comun. Ast fel agerimea și erudițiunea în serviciul despolismului și al neadeverului putură fi folosite de arme pentru sofistică; putură dovedi, ori ce voiau să dovedescă.“¹⁾ Spre norocire altmîntea stau lucrurile în Apus. Aci despotismul bizantin al statului era un lucru ne mai pomenit. Împărțirea Occidentului în state diferite a fost foarte favorabilă dezvoltării spre libertate preste tot și în special neatîrnării bisericii, și acăsta cu atît mai virtos, fiind că ea însăși conluca în formarea și organizarea acestor state, și Papa, care și-a căștigat o poziție mai liberă, pe sama grupurilor de țeri puțin coerente s'a făcut un centru dătătoriu de viață, un mijlocitoriu și împărțitoriu de civilizațiune mai înaltă. Cultura perise în Italia, dar a reînflorit în Irlanda, Anglia și Franța, a trecut de aci în Germania și a influențat apoi în mod regenerătoriu asupra Italiei. În Augustinul său avea Apusul o comoră de sciință bisericescă, carea în decurs de vîcîri nici pe departe nu a fost exploatată de ajuns. Scrierile lui oferiau tot, ce dintre Părinții grecesci nu putea să oferescă unul singur, ci numai totalitatea lor, și se estindeau și la terene de acelea, pe care Orientul le-a cultivat foarte puțin, deja și numai pentru că îi lipsise motivul estern spre acăsta. În scrierile s. Augustin a succes bine a contopi elemente platonice și aristotelice, și se cuprindeau sute de impulsuri la scrutări nouă. Teologii apusani adevărat că erau mai neculți de cît Grecii, dar erau însufleții de un bold intern spre adevăr deplin și de aceea și mai onești în silințele sale și mai puțin unilaterali, mai puțin monotoni deja și numai din cauza, că ei erau împărții în diferite naționalități. De aceea a trebuit, ca teologii apusani mai curînd ori mai tîrziu să întrecă pe teologii grecesci, pe cum îi întrecuseră și ca apostoli ai credinței creștine între păgâni. Raportul cel vechiu pe încetul s'a schimbat tot mai tare: mobilitatea Grecilor părea a fi trecut la Latini, tenacitatea cea contrară progresului părea a fi trecut de la Latini la Grecii. Viața în biserica grecescă a amorțit, pe cînd în biserica latină se mișca vioiu și puternic. Cea dintăiu se hrănia din trecut, cea din urmă privia de la trecut cu sperare la viitoriu.

Tote diferențele înșirate pînă aci nu au fost de ajuns, să desbine cele două biserici de tot și așa, cît desbinarea să nu se mai potă repara. Diferențele acestea, care se manifestă în naționalitate, în caracterul etnic, în limbă, în liturgie, în rit, în disciplină, singure

¹⁾ Neander K. G. II. pag. 291 ur.

nicel odată nu ar fi fost hotărîtoare; dór diferențe de acestea, ba une oria și mai mari și mai bătătoare la ochi, se găsiu atît în diferențele țeri ale Occidentului, cît și în diferitele părți ale bisericii orientale, unde p. es. patriarhia de Alexandria avea obiceiurile și instituțiile sale proprii, unde preste tot diceesele supuse Arabilor nu consunau întru tóte cu modelul sêu din Constantinopol, unde nu erau rare nici diferențele de viță și de limbă. Diferențele acestea puteau să existe fără de a deroga unității de credință, căci o controlă imprumutată previnua orî ce înore, și direcțiile opuse aflându-se sub jugul aceleia-și auctorității se păstraî imprumutat într'un ecilibriu salutar punându-și imprumutat stavilă și întregindu-se imprumutat. Tóte diferențele acelea aũ și existat deja de multă vreme lângă olaltă, fără ca ele să producă vre o desbinare; le ținea în frîu conștiința unității și legăturii imprumutate bisericesci. Stagnarea bisericii orientale până în vécul al IX-lea încă nu ajunsese în stadiul acela, în care nu mai e cu puțință nici o vindecare și îndreptare; încă nu lipsiră de tot bărbații de aceia, cari să scie, ce e de lipsă, cari să dea pept cu arbitriul puterii statului, cari să se alipescă de scaunul roman și să se silescă a regenera instituția călugărescă și a întări legătura dintre Răsărit și Apus. Contrarii cei mai hotărîți ai cesaropapismului grecesc, s. Maxim, s. Ioan din Damasc, s. Teodor Studitul, aũ fost cu o cale și aderentii cei mai învăpăiați ai primatului roman. Dar a fost lipsă de sfortări cumplite, de ómenî cu vađă mare și de conlucrarea tuturor potențelor spirituale, pentru ca să se eleptuescă o înălțare durabilă și puternică a împărăției și bisericii grecesci, pentru a abate primejdiile, ce amenințau, și pentru a pregăti un viitoriu mai frumos. Împératul și curtea, patriarhul și clerul, pe cum și poporul capitalei erau deja prea tare molipsiți de principiile și vederile acelea, cari se cuprind sub numirea de bizantinism.

Roma nouă era rivala născută a celei vechi. „Cetatea împărătescă“ în nici o privință nu voia, să rămână înapoia Romei vechi. Bizantinii asemănuu nefcetat Constantinopolul cu Roma, pentru ca din asemănarea acésta să deducă dacă nu superioritatea Constantinopolului, totuși cel puțin egalitatea celor două cetăți. Tendenta acésta trebui să pregătescă desbinarea bisericescă a celor două metropole: când Constantinopolul se asemăna cu Roma în privința raporturilor civile și politice, el nu putea să lase nebăgat în samă elementul religios ca obiect de asemănare și de invidie. Dar religie cu adevărat dumnezească era numai una, și Bizantinii nu puteau deci să se înalte preste Roma cu ajutorul altei religii, carea să fie fost încă și mai dumnezească. Dacă așa dară nu voiau să se separeze din turma lui Christos, în focul lor de ambițiune religioasă nu le rămănea altă cale, fără numai să subsape ordinea onorii și puterii ierarhice. Poporul confundă adese orî însă-și puterea cu formele acelea, cari o reprezintă; așa s'a întâmplat, că și aci nu după multă vreme puterea mai înaltă a episcopului de Roma s'a derivat din importanța politică a reședinței împărătesci, și din acésta s'a făcut apoi conclusia aceea, carea corăspundea tendenței ambițioase a Bizantinilor. Dacă presumpțiunea ambițioasă, carea e un factor esențial al bizantinismului, s'a înrădăcinat o dată adânc în popor, atunci acesta

din óre care motiv ușor se putea aprinde de ură înverșunată împotriva rivalei și putea pretinde pe sama cetății sale și principatul bisericesc. Și acésta cu atît mai virtos, după ce preste puțin Grecii cei adânc decăduți, cari înse se alipiau de ceea ce era vechi și moștenit, în desvoltarea progresistă și în productivitatea spirituală a Apusanilor vedeau o înore fărădelege, o alterare neîndreptătită a bisericii. Pe cum orî care direcție ultraconservativă primesce orî ce element progresist cu neîncedere, așa și Orientalii primind scire despre doctrinele și obiceiurile, cari s'aũ introdus încetul pe încetul în Apus orî cel puțin păreau a fi introduse ca nisce înori, ușor aũ putut să se smintescă în acestea, și smintea acésta a putut să ștergă în ochii lor și precelința cea mai de pe urmă, ce o mai avea Roma veche. Tendenta aceea ambițioasă a poporului de mult s'a fost împărțită și clerului, căci dóră acesta se forma și se întregia din popor. Din începuturi mici și neînsemnate se înălțase scaunul episcopesc de Constantinopol la rangul bisericesc cel mai înalt în Orient, și episcopul Bizanțului se puse îndrăzneț alături cu cei mai vechi și mai eminenți dintre frații sêi, ba mai apoi cercă a se înălța preste ei. Asta a fost politica tradițională a arhierilor din Bizanț, și nici chiar arhierii bizantini mai nobili nu putură să scape pe deplin din orbitele acestui curent: chiar și pe ei i-aũ răpit cu sine valurile spiritului bizantin celui sumet, care voia să supună tóte acelei cetăți, care în ochii Bizantinilor era „împărătesa lumii“. Unii din arhierii aceștia aũ mers din indemn propriu mai departe și aũ pășit pe o cale, pe care moștenitorii lor trebuiau numai să-i urmeze, pentru ca să ajungă la ținta, ce mai mult orî mai puțin conșcii o urmăriaũ ei cu toții. De multe orî puterea cea mare a patriarchiei părea a fi primejdioasă chiar și tronului împărătesc și de aceea demnitătea acésta se începu a se conferi numai unor bărbați devotați împărăților, ba mai târziu se conferia de multe orî vre unuia dintre membrii dinastiei domnitoare. Trebuie să recunoștem, că biserica din Roma nouă între lupte aprópe nefcetate împotriva diferitelor elemente inimice dreptei credințe a eleptuit lucruri mari în cercuri estinse și preste tot a cultivat și a păzit tradițiunea teologică nu arare orî și în zilele umilirii sale celei mai mari; dar de altă parte nu se póte nega nici tendenta aceea ambițioasă, cu care arhierii s'aũ silit a-și păstra și lărgi din ce în ce tot mai tare preponderanța aceea, carea și-o dobândiseră în toiul turburărilor ariane, a delătura ordinea ierarhică mai veche și a estinde paș de paș supremația sa. Tendenta acésta a fost unul din motivele cele mai momentóse ale desbinării dintre Apus și Răsărit, căci Roma veche fiind apărătoarea chemată a drepturilor moștenite de la vechimea creștină a trebuit să se împotrivescă acelei tendențe ambițioase a arhierilor Bizanțului.

(Va urma.)

Relațiunile administrative și eclesiastice ale Românilor din provința Beiușului între vécul 13—16.

(Continuare.)

B.

Întrebarea specială este:

Óre protopopul și preoții români din apartinențele Beiușului numai în cele civile temporale, orî chiar și în cele strict biseri-

cesci, administrative și disciplinare aũ fost supuși în forul ultim numai episcopului latin din Orade ca domn de pămînt? Sau că dóră în cause eclesiastice aceia atirnaũ directe de la iurisdicțiunea protopopului și împreună ca acesta de la episcopul diecesan de rit oriental ca for suprem?

Și întru cât ar sta acésta din urmă, óre unde a avut reședința acel episcop?

Fiind că în scrisórea privilegială din 1503 nici cu un cuvint nu se amintesc cauzele eclesiastice, dară nici respectivii preoți nu s'aũ căit în contra amestecului oficianților dominali în cause de acele, ci tóta căința lor se îndreptă în contra „esacțiunilor, pedepselor și sarcinilor“ impuse prin acel oficianți, e verosimil, că cuprinsul citatei scrisóri are în vedere numai esempțiunii în cause curat civile dominale, întru cât adecă în acele cause forurile de judecată pentru preoțimea română erau scaunul *protopopes* și cel *episcopesc*.

Mai sus s'a vedut, că înși-și iobagii și cnezii români în prima instanță erau supuși numai forului de judecată al cnezilor presidiat de voivod și în ultima instanță forului episcopesc.

Se cuvina drept aceea, ca nici preoțimea să nu albă o puséțiune mai deterioră, ca nici ea să nu fie judecată în forul constituit din supușii sêi credincioși, ci preste tot să fie esemă de sub judecata forului civil și supusă numai celui bisericesc.

Éră cât se ține de cauzele curat eclesiastice ale preoțimii române, cred, că în privința acelora forul prim era protopopul, éră forul de apelată acel episcop diecesan de rit oriental, de iurisdicțiunea căruia se va fi ținut provința Beiușului, dacă numai nu se va admite, că nefind în apropiare un atare episcop, protopopul cu putere quasi episcopală forma uncul for de judecată.

Cu privire la judecarea cauzelor curat eclesiastice ale preoțimii unite ar poté să se admită și deslegarea următoare a cestiunii:

În documentele publice din vécurile 13—16 de câte orî se tracta despre credincioșii bisericii orientale desbinate, spre caracterizarea acelora tot de una se adnota, că aceia sînt „schismatici“, „români schismatici“.

În scrisórea privilegială citată mai la deal fuse nicăiri nu se zice, că protopopul și preoții respectivi ar fi fost „români schismatici“, din contră se afirmă, că „Dan“ a fost „*Archidiaconus presbyterorum nostrorum valachalium*“.

S'ar poté deci accepta, că acel protopop, respective preoțimea era română unită în credință cu biserica catolică apusană.

În presupunerea acésta deslegarea cestiunii ar fi următórea și mai ușoră:

Documentul estradat cu datul Belényes feria secunda prox. ante festum b. Andreae 1413 adevereșce, că parochul rom. cat. din Beiuș și succesorii aceluia se absolvă în mod privilegial de la solvirea contribuțiunii eclesiastice competente „titulo *cathedratici et descensus*“, pe cum și de la orî ce alte colecte. Afară de aceea acel paroc a fost esemt de sub iurisdicțiunea alt cum competentă a *Archidiaconului districtual din Homorog*.

Drept aceea afară de parochul din Beiuș preoțimea rom. cat. din districtul Homorogului a fost supusă iurisdicțiunii Archidiaconului respectiv și era datore a solvi colectele și contribuțiunile prescise.

Se asemănăm cu acest document pe cel estradat respective renoit la 1503 pentru protopopul și preoțimea română. și se va vedea, că:

Pe cum preoțimea rom. cat. din districtul Homorogului, ce se estindea preste provincia Beiușului, chiar așa era supusă și preoțimea română din aceeași provincă protopopului său, era însuși protopopul românesc ca și parocul rom. cat. din Beiuș era supus *directe judecării episcopului*. Alta:

Pe cum parocul rom. cat. din Beiuș în mod privilegiat se absolvă de la ori ce sarcini și coiecte, tot așa se absolvă și preoțimea română din apartinențele Beiușului de la solviri, prestațiuni de contribuțiuni, ce „*contra iura et libertatem sacerdotii*” se preteindeau de la aceea.

Prin scrisoarea privilegiată din 1413 numai se *recunoșce* privilegiul parocului rom. cat. din Beiuș, de care se bucura „ab inmemoriali tempore”, deci chiar așa, după cum se afirmă acesta și în documentul privilegiat estradat pentru preoțimea română.

Ei bine! Cum să se esplice analogia pusețiunii și a relațiunii iurisdicționale, apoi a libertăților și esemțiunilor contribuționale, nu mai puțin și a privilegiului asigurat de o parte pentru parocul rom. catolic din Beiuș, era de altă parte pentru preoțimea română respective protopopul din ținutul Beiușului? Oare de ce motive și rațiuni au putut să fie conduși episcopii latini oradani, ca să împărtășescă mai tot aceieși libertăți și privilegiul atât preoțimii române cât și parocului romano-catolic din Beiuș?

E drept, că în lipsa documentelor istorice răspuns categoric nu se poate da, dară conclusiunea va fi de nu mai puțin probabilă, că cele mai sus înșirate mai ușor s'ar pute esplica așa, dacă se va accepta, cum că preoțimea română privilegiată a fost *greco-catolică*.

Se mai poate adauge și acea împrejurare, că episcopii oradani, stând încă sub influința epistolei pastorale a Scaunului Pontifical de dat Avenione VIII Idus Maii 1328, prin carea adecă în urmarea căinții regelui Carol Robert se pune la inima episcopilor Ungariei, ca de la *Românii, Slavii și Cumanii neoconverși* să nu poftescă decime, de oare ce atari decime nici înainte de unire n'au solvit, acei episcopi oradani pe Românii uniți și

în deosebii preoțimea română au voit să o împărtășescă de speciale favoruri și libertăți și anume cu acel scop, ca prin acele favoruri parte să întărescă pe neoconverși în credință, parte să îndemne pe alții la îmbrățișarea unirii.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut: *Istoria împăratului Traian*, trad. de P. Broștean, fasc. VI. Cuprinde diverse legi și edicte aduse sub domnia lui Traian.

A apărut din „Biblioteca pentru toți”: Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, trad. de Dum. Stăncescu, broșură foarte interesantă cu 42 gravuri. — Nr. 51 *Din gona vieții*, de Al. Vlahtuța, conține profiluri în poezie și varii lucrări în prosă.

A apărut și se află de vânzare la tipografia seminarială:

Îndreptariu

în *causa dărilor directe de stat*, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagini, în cari se dau inviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de *case*, 2. a dării de *câștig*, 3. a dării după *camete*, 4. a dării *supletore* generale de *venit*, 5. a *taxei de scutire dela miliție*, 6. a dării de *arme* și de *vinat* și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedată franco sub fașe II cr.

Instrucțiune

dată de Inaltul ministeriu de interne cu privire la *procedura contra morbului de ochi: „trachoma”* pentru auctorități publice și învățatori. — Broșura constă din 15 pag. și costă 5 cr., spedită franco sub fașe 8 cr.

Instituțiunile calvinesci

în *biserica românească din Ardél*, fazele lor în trecut și valorea în prezente.

Studiu istorico-canonice de Dr. Alexandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se poate procura cu prețul de 3 fl. la **Tipografia seminarială în Blaș (Balázsfalva)**.

Tot la **tipografia seminarială** se află de vânzare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu calcăit de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a *doua*, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagini, pe hârtie veșnică, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Testamentul și Literale fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș **Dr. Ioan Vancea de Buteasa**. Blaș 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blaș. Se află de vânzare la Administrația „Unirii”. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericei românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolae Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Pregătire la morțe, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folosite tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de **Alfons Maria de Liguori** Doctor al Bisericei. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariului arhidiececan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

(9) 3—10

Josif Gans,

fabricant și reparatoriu de mașine agronomice

în **Blasiu (Balázsfalva)**

recomandă pe lângă garanță și servit solid și prompt depositul său de

pluguri, mașine de îmblătit, de cusut, de trierat și de

alte instrumente economice,

tôte din fier bătut.

Tôte obiectele amintite se pot procura dela susnumita firmă

